

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . K 84.—

za pol leta . K 42.—

za četrt leta . K 21.—

za 1 mesec . K 7.—

Za Ljubljano mesečno 7 K

Za inozemstvo mesečno K 12.—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon štev. 50

Komunistični tabor v Ljubljani.

Ljubljana, 9. avgusta. Včeraj so v Ljubljani imeli komunisti svoj dan. Na stavbi pred pošto so sklicali ljudski shod z dnevnim redom: Konstituenta in delovno ljudstvo. Za to zborovanje so komunisti delali velike priprave in še večjo agitacijo. Iz Maribora, iz Celja, Hrastnika, Trbovelj in Zagorja so pripeljali v Ljubljano svoje pristaje. Došli so iz teh krajev trije posebni vlaki s tremi godbami.

Zborovanje, napovedano za 10 uro dopoldne, se je pričelo šele okrog 11. Z vseh strani zunanji gosti, ljubljanskimi komunisti in radovedneži vred je bilo na zborovališču okrog 5000 ljudi. Med gosti od zunaj je bilo zelo mnogo žensk in mladine, ki so se udeležili pohoda v Ljubljano kot izletniki.

Na zborovališču so govorili razni govorniki. Predmet razprav so bile notranje razmere med socialdemokrati in komunisti. Nekateri, med njimi Petrič, so napadali tudi kršč., socialce. Večjo pozornost pa so komunisti prepirali s socialdemokrati, ki so komunistom očitali, da so razbili socialistično delavsko organizacijo.

Popoldne se je na Koslerjevem vrtu vrtila ljudska veselica. Dopoldne kakor tudi popoldne ni došlo do nikakih neredov.

REŠEVANJE KRIZE V BELGRADU.
LDU Belgrad, 7. avgusta. Na današnjem sestanku delegatov parlamentarne zaednice dr. Vesniča in dr. Ninčiča ter delegatov demokratske zaednice Ljube Davida in Svetozarja Pribičevića so se razpravljala vsa sporna vprašanja, toda glede vprašanja izvoza ni došlo do popolnega sporazuma, tako da se bodo pogajanja še nadaljevala.

LDU Belgrad, 7. avgusta. V parlamentarnih krogih trdijo, da je dosežen sporazum med voditelji pogajanj demokratske in parlamentarne zaednice glede vprašanja člena 15. volilnega zakona, ki daje pašeno volilno pravico samo ministrom in profesorjem pravnih fakultet. Kar se tiče vprašanja agrarne reforme, bi se imel hak zopet odločiti do 1. septembra za leto 1918 in 1919 ter bi se imel nadalje ustanoviti agrarni odbor ministrstva. Kar se tiče vprašanja izvoza, bi bil dovoljen svoboden izvoz dosedaj odobrenega izvoza raznih kmetijskih pridelkov, kakor koruze, masti itd. Izvoz pšenice bi bil omejen ter bi imel nadzorstvo nad njim centralna uprava. Glede uradniškega vprašanja naj bi se izvedla v vladi sami ter v zvezi z vprašanjem pokrajinskih vlad.

POGODBA MED AVSTRIJO IN RUSIJO.

LDU Pariz, 8. avgusta. Iz New-Yorka prihajajo: Državni tajnik za zunanje stvari objavlja tajno pogodbo, sklenjeno med Avstrijo in Rusijo. Glavna določila pogodbe se glase: Avstrija se obvezuje, da ostane nevtralna v primeru vojne proti sovjetski Rusiji. Vojna gradiva, namenjenega neprijateljem Rusije, ne bo pustila prevažati preko svojega ozemlja. Gospodarsko trgovski odnosi se takoj vzpostavijo. Komisariji bivše avstrijske vlade, ki se nahajajo v Avstriji, se izpuste na svobodo ter se jim nudi pomoč, da pridejo v Rusijo.

ČESKOSLOVAŠKA.

LDU Praha, 7. avgusta. (ČTU) Proračun za leto 1921 ima tri dele: Redne, izdatke in investicijske dohodke in izdatke. Finančni minister pričakuje, da se bo po proračunu doseglo ravnotežje med dohodki in izdatki. Novi davki se ne bodo vpele. Dosedanji avstrijski davčni sistem se bo nadomestil z novim, modernim in socialno pravičnim sistemom.

LDU Praha, 7. avgusta. (ČTU) Moka in žitni produkti nove žetve bodo dražji kakor so bili doslej. Cene za oddano žito bodo zvišale. Za zasebne nastavnice, katerih družine nimajo večjih letnih dohodkov, kakor 20.000 kron, plačajo različno, med dosedanjimi in novimi cenami delovnih. Osebe, ki imajo nad 20.000 kron do-

Tekom dneva so delili po ulicah komunistične proglase, v katerih s posebno ostrožjo napadajo socialdemokrate, ki jim očitajo malomeščansko politiko, željo po »hlapčevskih jasliah poverjeniškega mesta pri zastopnikih kapitala — demokratih«, nedelavnost v izobrazbi delavstva itd.

Dalje očitajo komunisti socialdemokratu, da »ne mignejo niti s prstom v obrambo 8-urnega delavnika«. Konča pa oklic: »Dol s hlapci in podrepniki buržoazije: socializidajci in socialpatrioti!«

Komunistični tabor, ki se je včeraj vršil v Ljubljani, je pokazal vso moč komunistične stranke na Slovenskem. Glavno število so dali komunisti iz premožnih revirjev ter iz Maribora. Ljubljanskim in okoličanskim udeležencev je bilo komaj kakih 1—2 tisoč. Iz njihovih izjav bi bilo posneti, da so trezni in uvidni dovolj, da niso zmogni začeti kake večje akcije. Zato se bo njihovo delo omejevalo odslej na notranjo utrjevanje njihovih mas.

Za kršč. soc. delavsko organizacijo je s tem dan položaj. Delo v organizacijah je treba poglobiti, umske in srčne izobrazbe zanesti med ljudi. Na eni strani materialistični komunizem, na drugi strani krščanski socializem — to sta dve fronti bodočnosti. Vsi socialno misleči krščanski ljudje morajo na delo za delavsko stvar!

hodkov, plačajo vso razliko same. Producenti plačajo poseben davek, čigar znesek cenijo na 200 milijonov.

ZDRAVNIŠKI KONGRES.

LDU Belgrad, 7. avgusta. Minister za narodno zdravje je odobril tridnevni dopust, ne v številni potovanje, vsem državnim zdravnikom Jugoslavije, ki se udeležijo zdravniškega kongresa v Zagrebu v dneh od 6. do 8. septembra.

POLJAKI IN RUSI.

LDU Varšava, 8. avgusta. Poljski komuniste od 6. t. m. se glasi: V odseku Sereta je stanje neizpremenjeno. V središču se umikajo naše čete na črto Buğa brez stika s sovražnikom. Naše čete so evakuirale Kovel. Radi obrambe črte Buğa se razvijajo silni boji, ki potekajo za nas polno. Severno odseka Rokitno—Sarnaki so rdeče čete zavzele Ostrov. V južnem odseku smo nanovo zavzeli Brody in okraj Mikulince. Uničili smo polk boljševiske pehote. Zaplenili smo 23 strojin in en oklopen avtomobil. Po zavzetju Lomze so boljševiski napadli Ostrolenko, napad boljševiskih čet je bil odbit.

LDU Nauen, 8. avgusta. (Brezžično.) Rusko topništvo obstreljuje od petka zjutraj severne utrdbе Varšave. Poljsko topništvo odgovarja. Poljska zveza za obrambo dežele je proglasila obal nad Vislo in severo-vzhodno Galicijo za vojno ozemlje. Pod zastavo so pozvani vsi sposobni moški do 40. leta.

LDU Nauen, 8. avgusta. (Brezžično.) Člani poljske vlade so došli v Krakov, kjer je bila v petek seja kabineta in sveta za obrambo dežele pod predsedstvom Pilsudskega.

HUJSKANJE PROTI JUGOSLOVENSKI »POMORSKI MATICI«.

Trst, 5. avgusta. Laško časopisje je v zadnjem času priobčilo cel kup hujskajočih vesti proti jugoslovenski »Pomorski Matici«, češ da sili laške mornarje na jugoslov. ladjah, da morajo ali postati Jugoslovenci ali pa takoj zapustiti službo. Današnji »Lavoratore« pa objavlja izjavo tržaške sekcije »Dražavne zveze pomorščakov« (Federazione Nazionale dei Lavoratori del Mare), ki pravi, da Zvezi ni nič znanega o vseh teh stvareh in da je očitni namen onih vesti v časopisju, da bi se nahujkala zveza, da bi se vmešala v stvar, ki jo nič ne briga. Zveza je nepolitična in ne pojde na trnek bedastim nacionalističkim spletkam. Obenem poudarja Zveza, da se nikdar ni vmešavala v stvari »Pomorske Matice«, kakor je trdilo laško časopisje, in poziva mornarstvo, naj pazi na take vesti in jih smatra za spletke brodolastnikov, ki bi radi zanesli spor v družino pomorščakov.

Proč s centralizmom!

Dr. Lazar Marković, odličen član srbske radikalne stranke in urednik »Samouprave«, je priobčil v Ninčičevem »Novem Životu« razpravo o centralizmu v upravi. Pisatelj dokazuje, da je centralizem ob danih razmerah v Jugoslaviji nemogoč in piše med drugim:

»Centralizem je mogoče izvesti le pod tremi temeljnimi pogoji: 1. dobro organizirane osrednje oblasti s strokovnim in sposobnim osebjem, ki je takorekoč v stalnem upravnem stiku z ljudstvom in ljudskim življenjem, 2. razvita prometna sredstva in zveze, s katerimi se odstranja oddaljenost uprave od življenjskih razmer; 3. enotno upravno zakonodajstvo.

Kar tiče organizacije centralnih oblasti, je ta organizacija po svoji sedanjí sestavi absolutno nesposobna, da sprejme neposredno skrb za celokupno upravo v državi. Ministrstva niso niti upravnim potrebam države primerno organizirana, niti ne razpolagajo s potrebnim, sposobnim osebjem. Mislimo, da v tej točki ne bo spora in da nihče, kdor le malo pozna delo in organizacijo ministrstev za posamezne upravne panoge, ne bo trdil, da so sedanja ministrstva sposobna za tako ogromno državno nalogo. Da-li se morejo ministrstva reorganizirati, preporoditi, preskrbeti z novim in številnejšim osebjem in tako usposobiti za celokupno vodstvo uprave — na to vprašanje gledamo jako skeptično.

Drugi pogoj glede prometnih zvez v naši kraljevini še manj obstoja. Ako pomislimo, kako oddaljeni so posamezni kraji od prestolnice in koliko desetletij bo ostalo še vse pri starem, moramo priznati, da bi bil z ozirom na komunikacije centralistični sistem najmanj ugoden.

Tretji pogoj, ki tiče enotnosti upravnega prava, istotako v naši državi ni ustvarjen. Seveda se da tekom časa doseči postopno izenačenje upravnega prava, toda to zahteva časa in mnogo predhodnih študij. Ako bi ob sedanjem stanju stvari in ob raznovrstnosti pokrajinskega upravnega zakonodajstva hoteli izvesti centralistični upravni sistem, bi to pomenilo, da bi se morala v vsakem ministrstvu ustanoviti še posebna podtajništva za vsako pokrajino. Ta ogromni aparat bi bil tako neroden in drag, da bi pomenjal pravi anahronizem v današnjem času, ki zahteva brzo, ceno in čim neposrednejšo upravo.

Čim so tehnični razlogi proti centralizaciji uprave, potem nam o drugih razlogih oportunisti in praktične potrebe ljudstva v posameznih krajih niti ni treba posebej govoriti. Toliko je pa treba naglasiti, da je naše ljudstvo v posameznih krajih navajeno na svojo neposredno upravo in da se more in sme ta pokrajinska uprava brez nevarnosti za neugodne posledice odpraviti samo v slučaju, ako bi se namesto pokrajinske uprave postavila boljša, smotrenejša in pravičnejša uprava, četudi bi bila nekoliko počasnejša od pokrajinske. Ali pa se sme ob današnjih razmerah naše centralne uprave trdit, da bi bila centralna uprava, ki naj bi zamenila pokrajinske uprave, v resnici boljše, smotrenejša in pravičnejša nego pokrajinske uprave? Mislimo da se tega ne more trditi in zato smatramo, da se iz tega razloga ne more resno misliti na centralistični sistem uprave.

Ta izvajanja, ki označujejo stališče radikalne stranke v ustavnem vprašanju, popolnoma odgovarjajo mišljenju našega ljudstva v pogledu centralizma.

IRSKA IN ANGLIJA.

LDU London, 5. avgusta. (Dun. KU — Reuter) Spodnja zbornica je sprejela z 289 proti 71 glasovom zakonski načrt o vzpostavitvi reda na Irskem. Tekom debate je Asquith predlagal, naj se zakonski načrt odkloni. Predlagal je za Irsko režim, sličen onemu angleških dominijev. — Ministrski predsednik Lloyd George je ostro odgovarjal Asquithu zaradi njegove politike, ki jo v zadnjem času vodi glede Irske. Izjavil je, da sinfajnovci odklanjajo tako rešitev irskega vprašanja. Irci zahte-

vajo nekaj, česar angleška vlada ne more nikdar dovoliti, ker bi to pomenjalo odcepitev od angleške države in hud udarec za kraljestvo. Upati je, da bodo Irci razumeli, da so njihove zahteve nesprejemljive. Angleška bo doprinesla žrtve, ampak tudi Irska bo morala omejiti svoje zahteve.

„Pravica in red“ pod Italijani.

Odkar so italijanske čete zasedle našo Primorje s Trstom, so Italijani uvedli tam tudi svoje vrste »red in pravo«. Kaka sta med Italijani red in pravica, dokazuje sledeči slučaj, ki ga objavlja sobotna »Edinost« z dne 7. avgusta: Ob priliki izgrediv 13. julija je bila naskočena in uničena, oziroma zelo poškodovana tudi kavarna »Commercio«, last gospoda Ivana Šorlija. G. Šorli je dal kavarno za silo popraviti, toda že 20. julija so jo »fašisti« zopet naskočili in razdejali. Sodišče je cenilo škodo po prvem napadu na 37.000 lir, a po drugem napadu na 18.000 lir. »Fašisti«, to je člani tukajšnje »bojevniske zveze«, so mu zagrozili, da mu bodo kavarno zopet razbili, če bodo zahajali vanjo slovenski gostje. Vse posredovanje pri oblastvih je bilo zastoj — oblasti v zadnjih časih »ne morejo pomagati!« G. Šorliju ni ostalo drugega nego da se je obrnil na oni faktor, ki je pokazal večjo moč in da zna izpolniti svoje obljube ozir. grožnje... Stopil je v direktna pogajanja s tistimi, ki so na zločinski način napadli in uničili njegovo imetje! Pogajal se je in dobil je pogoje od najmirnejše a najmogočnejše »oblasti« v Trstu: »provokatorično« ime »Caffe Commercio« s emora odstranitvi in zamenjati z imenom »Caffe Mazzini« ali pa »Caffe XXX. Ottobre«; — od obiska kavarne so izključeni slovenski doktori, duhovniki in učitelji; — uradni jezik v kavarni, kakor tudi konverzacijski jezik med gosti je izključno italijanski; — slovenski napisi in časniki so izključeni; — kavarna stoji pod strogim nadzorstvom »fašistov«. Dokler se bo g. Šorli držal teh pogojev, mu je zagotovljeno svobodno izvrševanje njegove obrti in varnost njegovega imetja; pri najmanjšem prestopku se mu zopet vse razbije. Po tem dogovoru in najvišjem dovoljenju — je g. Šorli dal popraviti kavarno in je priobčil, dogovorno s fašisti, v tkajšnjih italijanskih listih v slabi italijanščini to-le

POSLANO.

Lastnik bivše kavarne »Commercio« sporoča:

da je obnovil svoje prostore in da je v kaz, da je on, kakor znano, kot oseba dobrega italijanskega mišljenja, toliko pred dogodki 13. in 20. julija t. l., kolikor potem, sprejel novi politični režim v tej deželi, sklenil, da se odslej njegova kavarna imenuje

»Caffè XXX. Ottobre«

in sicer v počast onemu poroškemu dne, ko je volja tržaškega naroda nasilno izginala tujca.

Danes popoldne sledi otvoritev, in zupa v pomoč meščanom, zagotavljajoč jih, da se odstrani vsak povod občutljivosti našega italijanskega mesta.

To poslano je vzel na znanje vodstveni svet tržaške bojevniske zveze (Fascio dei combattenti).

Trst, 3. avgusta 1920.

Anton Sorli.

O slavnostni otvoritvi kavarne je poročala »—ra Nuova« od 5. t. m. pod naslovom »Prekrščena kavarna« tako-le:

»Kakor se čitatelj gotovo spominja, je bila povodom demonstracij v večerih dne 13. in 20. julija kavarna Commercio v ulici XXX. Ottobre skoro popolnoma razdejana, ker se je smatrala kot pravo gnezdo slovenskih politikantov. Takoj po razrušenju je lastnik, gospod Anton Šorli, ki je bil — kakor zatrjajo vsi, ki ga poznajo, vsikdar dober prijatelj Italijanov — sklenil, da prenove lokal in ga prekrsti na ime »Caffè XXX. Ottobre«. Krst se je vršil včeraj popoldne ob prisotnosti predsta-

viteljev lokalnega tiska in večjega števila »fašistov«.

Slavje je uspelo kaj simpatično in v resnici patriotično. Pri šampanju sta gospod Quattacini Luigi in gospod Degrandis izrekla prigodna govora, ki sta žela odobravanje. Službo gostiteljev sta vršila z odlično vpljdnostjo gospoda Šorli, oče in sin.

Tako poroča italijanski list »Era nuova« o tem slavlju italijanskega »reda in pravice«.

»Edinost« dostavlja: Zgodilo se je v Trstu, v XX. stoletju, v drugem letu italijanske okupacije, pod upravo generalnega civilnega komisarja njegove Ekselence komendatorja Mosconija, da se je poškodovanec, kateremu so zločinci dvakrat uničili imetje, moral pogoditi z istimi zločinci in sprejeti njihove pogoje, če je hotel, da mu je bila zagotovljena daljnja ekstenzenca in varstvo njegovega imetja.

Politične novice.

+ **Socialna politika izza plotu.** Socialdemokracija, ki v obrambo 8 urnega delavnika ni ganila niti s prstom — kakor ji očitajo komunisti — tudi ni ganila mezinca v obrambo stanovanske navedbe, ki veli, naj milijonarji zidajo hiše. V več člankih »Napreja« se je rogala tej naredbi in »Napreja« je proroško modroval, da iz tega ne bo nič, češ, ker ni mogoče. Ves boj je ležal na ramenih kršč. soc. delavskega časopisa in kršč. soc. delavske organizacije. Ko so milijonarji klicali na pomoč liberalnega ministra dr. Kukovca, in je ta kot zaščitnik kapitalistov vse storil za nje, delavska organizacija socialdemokracije ni niti enkrat črhnila besede v znak protesta. Ko je sedaj trdovratni odpor 37 milijonarjev brez pomoči socialdemokratov in vključ podpora kapitalističnega ministra zlomljen, se »Napreja« roga, češ: Kaj bo to, 40 stanovanj! Povemo mu, da bi bil uspeh gotovo boljši, ko bi bil on pomagal delavcem, ne pa kapitalistom. Toda kljub temu bo supeh večji ko 40 stanovanj! Tu so prizadeti le najbolj trdovratni milijonarji, medtem pa razni zavodi in zasebniki že zidajo. Ne bo sicer stanovanj za 800 družin, pač pa bo marsikaka delavska družina mogla izpod barak v pošteno hišo. In to se bo zgodilo vključ temu, da je »Napreja« tako lepo za plotom ždel in metal polena na one, ki so se trudili za stanovanja rezevem v vagonih in barakah. Socialna politika gospoda Kristana in »Napreja« je bila podobna »socialni« politiki 40 milijonarjev in g. Kukovca. Razložek je le v tem, da so Kukovec in milijonarji streljali javno, Kristan in »Napreja« pa za plotom. Oboji pa so streljali proti delavstvu.

+ **Komunistom se mudi.** Spricho dogodkov na vzhodu postajajo komunisti v evropskih deželah nestrpni. Mislijo, da je prišla njihova ura. Tako je sklenil dunajski komunistični delavski svet, da je sedaj treba dejanj. Nemudoma treba dobiti tesne stike s proletariatom v sosednjih državah: Čehoslovaški, Jugoslaviji, Italiji in Nemčiji. Doma mora avstrijsko delavstvo strgati vezi demokratične države in se oborožiti. Torej poziv na revolucijo in ustanovitev diktature proletariata, ki naj jo prinese Evropi zmaga boljševikov nad Poljaki. — Čisto drugačen uspeh si od te zmage obeta Kautsky v »Arbeiterzeitung« — vsekakor pod pogojem, da bo zmagovala Rusija priznala pravico do samoodločbe in dovolila Poljakom pravičen mir. Potem bi boljševiška zmaga na vzhodu prinesla svetu končno pravi, pravični ter trajni mir, a Rosiji sami — demokracijo. Kajti, pravi Kautsky, ako se Rusija temeljem dobrega miru zopet odpre svetu in bo tamošnje delavstvo dobilo pregled o stanju delavstva v drugih državah, ko se bo v splošnem svežejšem gospodarskem in političnem ozračju začel zavedati svojih državljanskih dolžnosti tudi ruski kmet in se začel politično gibati, potem bo v državi prevladal demokratični duh, ki je nasproten vsaki diktaturi. A ne samo to, ampak obenem bo tudi ves izvenruski proletariati končno spoznal vso resnico o sedanjih Rusiji in bo nehal tratiti svoje moči v neplodnih poizkusih za posnemanje ruskega zgleda. — Narazen gredo cilji materialističnega socializma!

+ **Izjalovljen bojkot proti Ogrski.** Internacionalna strokovna Zveza je po sedemtedenski dobi ukinila bojkot proti Ogrski, ne da bi bila dosegla kak uspeh. V svojem oklicu na organizirano avstrijsko delavstvo, v katerem naznanja ukinjenje, priznava tajnik Zveze Fimmen, ki je na Dunaju vodil bojkot, izrečno, da je podjetej propadlo zato, ker strokovna internacionala še ni močna dovolj za tak boj. V državah, ki niso neposredno meje z Ogrsko: v Čehoslovaški republiki, Jugoslaviji in Rumuniji je strokovno organizirano delavstvo storilo, kolikor je moglo, vendar se njegova volja nasproti močnejšim razmeram ni mogla v polni meri uveljaviti. V ostalih deželah se pa delavstvo sploh ni zavzelo za stvar, vsled česar je vse breme bojkota padlo na rame avstrijskega delavstva, ki prevelikih žrtev ni moglo dlje nositi. Naj-

občutnejše pa je bilo, da ogrsko delavstvo samo na bojkotu ni sodelovalo — pač zato, ker je preslabotno in sprizgo preganjanja prepotlačeno. Zadnji razlog za ukinitev bojkota je pa bilo dejstvo, da vlade entente niso hotele ganiti niti s prstom, da bi v Budimpešti podprle zahteve delavstva proti belemu terorju, ker pač današnja Ogrska bolje služi njihovim ciljem, nego Ogrska, v kateri bi soodločevalo delavstvo. Vse to je prisililo Zvezo, da bojkot ustavi. Tako oklic. Iz tega se vidi, kako so socialisti zopet enkrat pognali delavstvo v obupno podjetje, ki je zahtevalo od njega težkih žrtv za prazen nič. Avstrijsko delavstvo je z bojkotom ogrskega izvoza globoko rezalo v svoje lastno meso, ker je oropalo deželo in svoje lastne družine ogrskih pridellov, zlasti žita, sadja in zelenjave. Zato so si avstrijski delavci poleg vsega drugega nakopali na glavo še srd lastnih sozdravljancev. Zares, nadčloveška je potrpežljivost tega delavstva, da po takem porazu ne obračuna s svojimi voditelji. To pa tembolj, ako pomisli, da je moralo iti po kostanj v ogenj v prvi vrsti zaradi Kuna in njegovih zločinskih tovarišev, ki so stali beraško Avstrijo itak težke milijone in ji prizadejali neštetihih neprilik in razburjenj. Kun bi moral biti avstrijskemu delavstvu vsaj tako mrzek kakor Horthy.

+ **Tretja internacionala za parlamentarizem.** Na kongresu III. internacionala, ki zboruje v Moskvi, je po dolgi debati zmagovalo načelo parlamentarizma. Proti parlamentarizmu so govorili Italijani in nekateri Američani in Angleži, zanj pa Bucharin in Ljening ter angleški delegat Murphy. Sprejeti sklep priznava važnost parlamentarizma, a pod pogojem, da se zatirajo oportunistična stremeljenja.

Dnevne novice.

— **Umrl je 5. t. m. v Rihembergu** na Vipavskem bivši dolgoletni župan Jože Pavlica. Zadel ga je kap. Pokojnik, ki je dosegel 83 let, je bil oče profesorja bogoslovja dr. Andreja Pavlice v Gorici ter rajnega profesorja in socialnega delavca dr. Jožefa Pavlice. N. p. v m.

— **Orel na Viču** pri Ljubljani ima 29. t. m. celodnevno prireditve. Dopoldne blagoslovljenje zastave, popoldne javna telovadba. Bratski odseki, prihitite ta dan na Vič, ako mogoče, že jutraj in z zastavami! (K)

— **Tržič.** Par privržencev liberalne stranke skuša ustanoviti narodno socialistično stranko med delavstvom. — V predilnici je bilo predavanje o griži, ki se je zadnji čas zelo razpasla po trgu in zahtevala že nekaj žrtv. To predavanje je oskrbelo novoustanovljeno društvo za čuvanje narodnega zdravja. Tudi v okolici se bodo vršila podobna predavanja. — G. notar Marinček se je po skoro 14 letnem službovanju od tu preselil v Šoštanj.

— **Vsem fotografom in amaterjem,** ki so slikali I. slov. orlovski tabor v Mariboru, naznanjamo, da želi Orlovska Zveza v Ljubljani vse posnetke spreveda, tabora in javne telovadbe. Pošiljajte v navedbo cene naj se naslovijo na »Orlovska Zveza« v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna, III. nadstropje.

— **Obljudenost naše države.** Glasom uradnih podatkov meseca junija t. l. šteje naša država: V Srbiji na 87.358 km² štiri milijone 456.909 prebivalcev, v Vojvodini na 41.750 km² 2.675.232 prebivalcev; v Črni gori na 14.180 km² 435.000 prebivalcev; v Bosni in Hercegovini na 51.199 km² 1.898.044 prebivalcev; v Dalmaciji na 12.831 km² 645.666 prebivalcev; v Hrvatski in Slavoniji na 42.533 km² 2.621.954 prebivalcev; v Sloveniji na 21.681,60 km² 1.610.082 prebivalcev. Skupaj na 271.532,60 km² 14 milijonov 343.087 prebivalcev.

— **Narodni svet za Koroško v Velikovu** je izdal troje vrst narodnih kolkov. Enega v zeleni barvi po 1 krono s sliko vrbskega jezera, drugega po 50 vin. v rdeči barvi s sliko koroškega slovenskega fanta v narodni noši in tretjega po 50 vin. v modri barvi s sliko koroške slovenske devoyke v narodni noši. Kolke je izdelal Maksim Gaspari in so lepi. Razpečevanje se bo vršilo potom koroških odborov in podružnic Jugoslovanske Maticice. Pozivamo vsa slovenska društva, da jih o priliki kakih prireditev naročajo pri najbližjem Koroškem odboru oziroma podružnici Jugoslov. maticice, pozivamo tudi vse trgovce in trafikante, da jih naročajo in razprodajajo. Za Ljubljano in okolico bo razpošiljal kolke Gospodarski Zvon.

— **Tehnična srednja šola v Osijeku** se osnuje s prihodnjim šolskim letom. Imela bo tri oddelke: telegrafski, monerski in elektrotehnični.

— **Grobovi v tujini.** Vsem, ki imajo v tujini grobove svojih rododnikov, kateri so padli v vojni 1914—1918, pa bi radi te grobove obiskali in prepeljali spomenike ali kosti v rodni kraj, dobe na naših železnica tri četrtine popusta. Samo tisti, ki plačujejo nad 15 dinarjev neposrednega davka, te ugodnosti ne bodo deležni.

— **Cerkveni roparji.** 22. m. m. so v Karlobagu oropali cerkev Matere Božje

na Kalvariji. Vrednost uropanih dragocenosti je znašala 30.000 K. Orožniki so prišli roparjem hitro na sled. Med njimi je tudi neka ženska, pri kateri so našli tudi duhovsko obleko, ki je bila ukradena že pred več meseci.

— **Ogromno tihotapstvo s tujimi valutami na Dunaju.** Na Dunaju so zaprli tri Italijane in več ruskih in galiskih judov, ki so iztihatapili iz Avstrije za 50 milijonov raznih valut. Tihotapstvo se je vršilo s pomočjo ponarejenih tiskovin in pečatov italijanske vojaške misije na Dunaju in italijanskega zunanega ministrstva. Glavni krivec je neki 25-letni italijanski trgovec, bivši nadporočnik v italijanski armadi.

— **Ukradena kobilica naglo dobljena.** Posesniku Janezu Plahutniku iz Vodice je bila ukradena kobilica vredna približno 25 tisoč kron. Nekaj dni pozneje so pa dobili kobilico orožniki v Kranju, jo vrnilo lastniku in uvedli poizvedbo za tatovi kobile.

— **Divjaški ribolov.** Pod Šmarno goru so pričeli zelo divjaško preganjati in loviti ribe. Steklenico za pivo napolnijo s karbidom, v katero vtaknejo zažigalno vrstico. Predno vržejo steklenico v Savo, prižigalno vrstico prižgo, vsled česar karbid eksplodira in se pobijejo vse ribe, ki plavajo v bližini. Najlepše pa je, da v Savi tak divjaški ribolov ne nese, ker deroča Sava ubite ribe nese s seboj in jih ribiči ne dobe.

— **Nepošten Američan.** Orožniki iz Štepanje vasi so aretirali in izročili sodišču l. 1902 v Ameriki rojenega Josipa Antončič, ker je okradel svojo gospodinjjo Angelo Črne iz Fužin.

— **Tatvina v Borovljah.** Gospej Tekli Poschinger v Borovljah je bilo ukradeni obleke v vrednosti 3000 kron.

— **Smrtno je ponesrečil** pri jahanju dr. Dragan Novosel v Zagrebu, ustanovitelj »Hrvatske Njive«.

— **Pekovski pomočniki v Franciji** so sklenili, da mora od 15. julija t. l. počivati nočno delo v pekarijah in da se more delo pričetati šele ob 4. uri jutraj.

Ljubljanske novice.

Ij »Ljubljana«. Drevi ob osmih šestem nek pevec in pevk v društveni sobi z važnim pogovorom. Pridite vsi točno!

Ij **Krojač dobi službo** v nekem zavodu v Ljubljani. Hrana in stanovanje v zavodu, plača po dogovoru. Zglasi naj se takoj v pisarni JSZ na Starem trgu št. 1/I. ali v našem uredništvu.

Ij **Motorni čoln v Ljubljani.** Včeraj ob 11. dopoldne so pripeljali v Trnovski pristan motorni čoln, ki bo vozil po Ljubljani od Ljubljane na Vrhniko. V vodo so ga spustili ob velikem številu občinstva. Ob 1. popoldne je že plul po Ljubljani. Popoldne je bila prva vožnja na Vrhniko. Čoln, last g. Železnika iz Šiške, nosi ime »Aleksander« in ima prostora za 16 ljudi.

Ij **Prevarana poštena najditeljica.** Josipina Kovačič iz Kozij pri Brezicah je izgubila v Ljubljani zlato uro, katero je našla Marija Pavlič, ki je povsod uro kazala in pripovedovala, kako da jo je dobila. Slišal je o tem in videl uro tudi Stefan Pepelnjak, kateremu se je zahotelo po njej. Poslal je neko žensko k Pavličevi po uro pod pretvezo, da jo je ona izgubila. Ker je Pepelnjakova odposlanka uro dobro popisala, jo ji je Pavličeva tudi dala, za kar je pošteno najditeljico nagradila s 40 K. Ker se je pa Pavličevi pozneje zdela, da ni mogoče vse prav, je šla posvetovati se o zadevi k revirnemu svetniku Ljubiču, ki je poznal tisto, kateri je Pavličeva uro dala. Poslal jo je k Pepelnjakovim, pri katerih je res dotično žensko dobila, ki je zbežala, ko je Pavličevo zagledala. Pepelnjakova žena je uro precej vrnila. Z zadevo se bo pečalo sodišče.

Ij **Hotelski tat aretiran.** Dne 23. julija t. l. je bil v nekem tukajšnjem hotelu ukraden kovček, v katerem je bilo blaga v vrednosti 7536 K Fr. Novaku iz Ričan na Češkem. Policija je dognala, da je kovček dal neki 19 letni delavec, ki je tam prenočeval, v drug hotel prenesti, toda nosilec je s kovčkom pobegnil. Policija je tatu v osebi Iv. Jerina izsledila, aretirala in ga izročila sodišču. Med preiskavo je policija dognala, da je Jerina nekemu starinarju prodal še drug kovček, v katerem je bil kratek, modern rdečkast kožuh, spodnje hlače, opasnica in par gamaš. Dalje je izsledila policija tudi površnik ukraden Novaku, rjav suknjič in telovnik. Lastniki kovčka z opisano vsebino niso znani.

Ij **Vlom v mestno skladišče.** V Mestni jami pri prisilni delavnici so vlomili neznanji vlomilci v mestno skladišče. Tatovi so odnesli platna za komate v vrednosti 6000 kron.

Ij **Pivo v steklenicah** je prodajala A. T. v Rožni dolini po 4 K 50 vin, pokalice pa po 3 K. Pravomočno je bila obsojena na 500 kron globe.

Ij **Velika tatvina v Vodmatu.** Gospodični Elviri Sigott iz Borovnice, ki je stanovala začasno v Vodmatu št. 24, je bilo iz njene sobe ukradeni: zlata damska ura, zlata ovratna verižica z zlatim medaljo-

nom, zlata zapestnica uro in zlat prstan z enim velikim in dvema malima briljantoma in z velikim rdečim kamnom. Ukradene dragocenosti so vredne približno 20.000 kron.

Ij **Tatvina obleke.** Gospej Avgusti Ruđe, soprogi finačnega svetnika, je bilo ukradeni obleke v vrednosti 2250 kron.

Ij **Nepreviden kolesar.** Krojaški mojster Anton Koščak se je pripeljal v Kladezno ulico št. 18 s kolesom na dvorišče in zavozil med otroke, ki so se igrali. Poudrl je na tla 3 in polletno Silvo Zajc, ki se je pri padcu poškodovala.

Ij **Pregnani vlomilci.** Dne 6. avgusta je zapazila kuharica Marija Ružoković na Tržaški cesti št. 8, da je nekdo poskušal vlomiti v Jemčevo skladišče. Kuharica je pozvonila, nakar je vlomilec zbežal na dvorišče in zažvižgal. V hiši stanujoča medicinec Jemc Edvard in g. Alojzij Gril sta nato streljala za vlomilci, ki so pobegnili.

Ij **Poneverba.** Neki E. P. je poneveril dvema strankama blaga v vrednosti 2300 kron in izginil iz Ljubljane.

Razne novice.

r **Možje iz visoke politike.** Nedavno je prinesel »Roland von Berlin« zanimive podatke o nekaterih možeh iz visoke politike. Tako n. pr. vidimo, da je bil prvirat 1918 kakor povsod tako tudi na Nemškem nekaterim tamošnjim revolucionarnim junakom jako dobrodošel. Filip Scheidemann, vodja socialistične desnice, je kupil na javni dražbi v lopshornski žrebčarni prvega v njegova množestevilna družina nahaja v Baden-Badenu v najlepšem dotnem hotelu. Baden-Baden je dandane najdražje letovišče mesto na svetu. Noske se je najbrže povrnil k svojem prejšnjemu poklicu in serija člankov ameriške liste mu je nesla 100.000 dolarjev (po današnjem stanju valute lepe premoženje). Poleg tega piše svoje »Spomine«, ki so mu prinesli velik honorar. Morda bo v tej knjigi objavil naslednjo resnično epizodo: »Ko je rdečkar Nessel prvič inspiciral münsterski tabor, je poslal poveljnik zanj na kolodvor avtomobil Krumperjevega sistema. Na kozlu je poljsko šoferja bil tudi podčastnik kakor ordonanca. Ministrski prolektar je bil užaljen, da niso poslali ponj častnika. Poveljnik je dobil »nos«, ki spominja na najlepšo dobo militarizma, v čigar odpravo so ga bili drugi« poslali v vlado. — Junaki reakcije se tudi ne morejo preveč pritožiti, da so ob izpremembi politične situacije bili zlobo zadeli. Tako na pr. ima znani pravi revolucionar Hugonberg krasno posestvo 1000 oral, ki ga je v zadnjem času arundiral na 2000 oral. Hugo Stinnes, o katerem so listi že večkrat pisali, brodi z bogatim v milijonih, ki mu jih je prinesla vaska in mir, monarhija in republika. Kar se tiče nemškega tiska, ima ta mož veliko bitke. Pri tem pa svoje časopisne sotrudnike jako slabo plačuje. — Kakor kaže mora napočiti rdeči režim, da pojde do političnim spekulantom. — Takih rdečarjev mož tudi pri nas ne manjka!

r **Francoski kruh.** Pododdelek za prahrano je sklenil, da se more v Franciji peči le tri vrste kruha in sicer: 1. 80 % pšenični in 20 % rženi, 2. 90 % pšenični, 10 % koruzni, ali 3. 85 % pšenični, 15 % rženi in 5 % koruzni. Ta odredba velja od avgusta 1921.

r **Rabindranath Tagore v Evropi.** Znan indijski filozof in pisatelj, ki je med pred vojsko prejel Nobelovo nagrado za literaturo, pride v kratkem v Evropo. Njegova klasična dela so preložena skoraj v vse evropske jezike. Tudi Slovenci imajo že prevedenih nekaj njegovih spisov.

r **Važen izum v tiskarski stroki.** Sovski inženir Puzino je izumel popolnoma nov stroj, ki bo napravila prevrat v tiskarski stroki. Po izjavi izumitelja samega bo stal stroj približno 3000 finskih mark, dočim stane »Monotyp« 150—200.000. Izumitelj dnevi te tem sestavlja model. Pred nekaj dnevi je kazal delo na novem stroju sotrudnikom v helsingforskih časopisov. Obseg in teža je skoraj dvakrat večja ko pisalnega stroja. Novi izum jako krajša delo v tiskarni, ker ga more vsled nizke cene, preprosti in majhne teže imeti vsak časopisni sotrudnik, ki si v svojem stanovanju postavi in korigira svoj stavek in potem pošlje v tiskarno v tisk. Kakor trdi izumitelj, se bo na rečenem stroju lahko stavljal razna abeceda. Pa ne samo stavilo, temveč tudi razmetavalo se bo lahko na novem stroju. Izum je zbudil veliko zanimanje helsingforskih strokovnjakov v tiskarski stroki, ki nestrpno čakajo na novi model, po katerem bo možno na veliko izdelovati stroje. Denarna sredstva so že pri roki, prvi stavci bodo Rusi. Po mnenju izumiteljev bo stroj št. 1 izgotovljen v New Yorku.

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.